

Ἡ γυναίκα ὅτις χῶρες τῆς ΕΟΚ

(συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεύχος)

τῆς Γιολάντας Τερένσιο

Τόσο λίγα καὶ τόσο ἀργὰ εἶναι τὰ βήματα ποὺ ἔκαναν οἱ γυναῖκες ἀκόμα καὶ σ' ἐξελιγμένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὥστε νὰ κρίνεται ἀπαραίτητο ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις νὰ ὑποβάλουν νομοσχέδια ἐναντίον τῶν διακρίσεων καὶ νὰ ψηφίζονται ἀπὸ τὶς Βουλές;

Ἄπὸ τὰ πράγματα φαίνεται ὅτι εἶναι ἀλήθεια. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στὴ Βρεταννία— μ' ἓνα ἰσχυρὸ γυναικεῖο κίνημα μὲ μαχητικότερες γυναῖκες ἐπικεφαλῆς, μ' ἓνα ἰσχυρότερο σοσιαλιστικὸ κίνημα καὶ μιὰ σειρά ἀπὸ σοσιαλιστικὲς κυβερνήσεις — στὸ ἔτος τῆς Γυναίκας, δηλαδή τὸ 1975, τέθηκε σὲ ἰσχὺ ὁ νόμος ἴσης ἀμοιβῆς γιὰ ἴση ἐργα-

σία καὶ ὁ νόμος ἐναντίον τῶν διακρίσεων γιὰ λόγους φύλου, σὲ ὑποστήριξη τοῦ πρώτου! Ἐπὶ πλέον δημιουργήθηκε ὁλόκληρος ὀργανισμὸς γιὰ νὰ ἐλέγχει τὴ σωστὴ ἐφαρμογὴ τῶν δύο αὐτῶν νόμων.

Ἄλλ' ἄς πάρουμε ἔντυπα τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας τοῦ 1958, δηλαδή πρὶν ἀκριβῶς μιὰ εἰκοσαετία. «Στὴν πράξη, γράφει, ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση τῶν γυναικῶν ἀγνοήθηκε ὡς τὰ σήμερα». Καὶ νὰ σήμερα ἓνα ἔντυπο τῆς ΕΟΚ ποὺ συμβουλεύει, σὰ νὰ μὴν ἔγινε τίποτα αὐτὰ τὰ εἴκοσι χρόνια, νὰ δίνεται ἰδιαίτερη φροντίδα γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση τῶν γυναικῶν γιατί πολὺ περισ-

σότερο με τὰ προσόντα τους παρά με νομοθετικό καταναγκασμό θὰ μπορέσουν νὰ ανταγωνισθοῦν ἰσάζια τοὺς συναδέλφους τους στοὺς τόπους ἐργασίας. Αὐτὴ τῆ στιγμή, με τὸ μεγάλο κύμα ἀνεργίας ποὺ ἔχει ἐνσκήψει στὴν Εὐρώπη, τὰ πρῶτα θύματα εἶναι οἱ γυναῖκες καὶ οἱ νέοι, διότι καὶ οἱ δύο αὐτὲς κατηγορίες ἔχουν τὴν τάση νὰ μένουν ἀνειδίκευτες καὶ νὰ ἀναζητοῦν ὁποιαδήποτε δουλειά, μὴν ἔχοντας νὰ ἐπιδείξουν κανένα προσὸν πέρα ἀπὸ τὴν προσφορὰ τῶν χεριῶν τους.

Ὅταν, ὅμως, βλέπει κανεὶς σοβαρὲς μελέτες τοῦ προβλήματος νὰ ἔχουν ὡς συμπέρασμα ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν νέων μπαίνει ἀνειδίκευτη στὴν ἀγορὰ ἐργασίας, πῶς νὰ μὴν σκεφτεῖ ὅτι ἡ δωρεὰν καὶ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευση ποὺ πῆρε ἐπὶ ἑννιά χρόνια δὲν τῆς ἔδωσε, αὐτῆς τῆς πλειοψηφίας ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν, τὰ ἐφόδια γιὰ ν' ἀντιμετωπίσει τὴ σκληρὴ βιοπάλη καὶ νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ στὰ πόδια της;

Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐθύνη ἀναπτυγμένων καὶ ὑπὸ ἀνάπτυξη χωρῶν, ὅτι δὲν διαθέτουν ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τέτοιο ποὺ νὰ προετοιμάζει ὅπως πρέπει τὰ παιδιά γιὰ τὸν αὐριανὸ τοὺς ρόλο τοῦ πολίτη καὶ τοῦ ἐργαζόμενου. Πέρα ἀπ' αὐτὸ τὸ γενικὸ καὶ θλιβερότατο γεγονός ποὺ πρέπει ν' ἀντιμετωπιστεῖ ρεαλιστικὰ ὥστε οἱ νέοι νὰ μὴν τὰ βρίσκουν τόσο δύσκολα, ἀκόμη κι' αὐτὸ τὸ ἑλλιπὲς ἐκπαιδευτικὸ σύστημα κάνει διακρίσεις στὸ τί διδάσκει στ' ἀγόρια καὶ τί στὰ κορίτσια. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἐκπαίδευσης γίνεται σὲ χωριστὰ ἰδρύματα γιὰ τὰ δύο φύλα κι' ἀποροῦμε ὕστερα γιὰ τὴν διαίωνα ἀνισότητα αὐτῆς ἡ κατάστασης. Οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς κατευθύνουν τὰ κορίτσια πρὸς ὠρισμένα γυναικεῖα, κατὰ παράδοση, ἐπαγγέλματα, ἐξηγεῖ ἡ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Βρεταννίας, δόκτωρ Σέρλεϋ Σάμμερσκιλ, ἐνῶ ἡ κοινωνία θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦσε τὰ ταλέντα καὶ τὴν ἰκανότητα καὶ τῶν δύο φύλων, ἐφ' ὅσον οἱ γυναῖκες εἶναι ὁ μισὸς πληθυσμὸς τῆς γῆς.

Ἐπὶ ἔτι δύο εἰδῶν ἀνισότητες: ἡ γυναίκα ἔχει χειρότερη μεταχείριση ἐπειδὴ εἶναι γυναίκα καί, δεύτερο, δὲν μπορεῖ νὰ συναγωνισθεῖ τοὺς ἄντρες με ἴσους ὅρους λόγω τοῦ συσσωρευμένου βάρους τῆς ἄδικης μεταχείρισης ποὺ ὑπέστη ἐπὶ αἰῶνες. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀκόμα καὶ σήμερα, κι' ὅταν ἀκόμα δοθοῦν στὰ κορίτσια ἴσες εὐκαιρίες γιὰ ἐξέλιξη, δὲν ξέρουν νὰ ἐπωφεληθοῦν καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν, κατέληξε ἡ δόκτωρ Σάμμερσκιλ.

Τὸ μεγάλο παράπονο τῶν φτασμένων γυναικῶν ποὺ ἔχουν φτάσει καὶ σὲ ὑψηλὰ ἀξιώματα κι' ἔχουν ἀποδείξει τὴ δική τους ἰκανότητα εἶναι, ὅπως μοῦ ἔλεγε ἡ Ἄϊριν Χουάιτ, μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων, ποὺ χρημάτισε Ὑπουργὸς σὲ ἐργατικὲς κυβερνήσεις ἐπὶ πολλὰ χρόνια, ὅτι τόσο βαθειὰ ριζωμένη εἶναι ἡ ἀντίληψη γιὰ τὸν ἡγετικὸ ρόλο τοῦ ἄντρα, ὥστε σήμερα παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο παραδοσιακὰ γυναικεῖα κολλέγια — ποὺ ὡς τώρα εἶχαν διευθυντὲς γυναῖκες, μόλις ἐγίνε ὁ νόμος ἐναντίον τῶν διακρίσεων ἐκλέχθησαν, ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴν γυναῖκα, ἄντρες διευθυντὲς.

Πράγματι στὴ Βρεταννία μετρημένες ἀκόμα στὰ δάχτυλα τῆς μιᾶς χειρὸς εἶναι οἱ γυναῖκες Ὑπουργοί. Οἱ δὲ γυναῖκες ποὺ ἐκλέχθησαν βουλευτὲς ἀπὸ τὸ 1919, ὅταν πρώτη ἦταν ἡ Λαίδη Ἄστορ, δὲν ξεπερνᾶνε πολὺ τὴν ἑκατό. Φαίνεται ὅτι μεγαλύτερη προκατάληψη ἔχουν οἱ γυναῖκες ψηφοφόροι, ποὺ προτιμᾶνε νὰ ψηφίζουν ἄντρες. Ἡ Σέρλεϋ Οὐίλλιαμς — ποὺ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὴν πιὸ δραστήριες Ὑπουργοὺς, πρῶτα στὸ εἰδικὸ Ὑπουργεῖο Καταναλωτικῶν Ὑποθέσεων καὶ Τιμῶν καὶ τώρα στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, γιὰ τὴν ὁποία πολλοὶ πιστεύουν ὅτι μιὰ μέρα μπορεῖ νὰ ἡγηθεῖ τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος — πιστεύει ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ ἦταν πολὺ ἀποτελεσματικότερη ἂν εἶχε περισσότερες γυναῖκες, ἂν κι' ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ ὥραριο κάνει πολὺ δύσκολη τὴ ζωὴ μιᾶς γυναίκας με οἰκογένεια καὶ παιδιά. Ὅσο γιὰ τὴν ἰδέα ὅτι οἱ γυναῖκες δὲν μποροῦν νὰ λάβουν γρήγορες ἀποφάσεις ἢ ν' ἀντέξουν στὴν ἔνταση τῆς δουλειᾶς, ἡ Σέρλεϋ Οὐίλλιαμς νομίζει πῶς εἶναι θέμα ταμπεραμέντου. Οἱ συχνὲς λιποθυμίες τῶν γυναικῶν τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς ἦταν μᾶλλον ψυχολογικὸ παρά φυσιολογικὸ φαινόμενο, ἐκτὸς κι' ἂν αἰτία ἦταν οἱ σφιχτοὶ κορσέδες τους!

Ὅπως πολὺ σωστὰ, νομίζω, εἶπε ἡ Πρόεδρος τῆς Διεθνούς Ὀμοσπονδίας Ἐπαγγελματιῶν καὶ Ἐπιχειρηματιῶν Γυναικῶν Μίλντρεντ Χάιντ ἀπὸ τὴν Βρεταννία (στὸ 39ο συνέδριό τους στὴν Ἀθήνα) στὴν ὑπὸ ἀνάπτυξη χώρα, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν ἐγκαθιδρυμένες παραδόσεις ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ρόλους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὴ δημόσια ζωὴ, εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ ἀναλάβει ἡ γυναίκα τὸ ρόλο ποὺ θέλει, παρά σε χώρας ὅπως ἡ Βρεταννία, ὅπου οἱ παραδόσεις ἀποτελοῦν μεγάλο ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἰκανότητα εἶναι προκαθορισμένοι. Ἐκεῖ, ἔχει ἐπιβληθεῖ αὐτὴ ἡ νοοτροπία τόσο στοὺς ἄντρες ὅσο καὶ στὴν γυναῖκα, ὥστε οἱ γυναῖκες φτάνουν ὡς ἓνα σημεῖο, ἀλλὰ δὲν ἀνεβαίνουν ψηλότερα, κυρίως ἐπειδὴ τοὺς λείπει ἡ φιλοδοξία.

Στὸ ἴδιο συνέδριο, ἡ Χριστίνα Σακελλαρίδη μιλώντας με πολὺ χιοῦμορ καὶ ἄνεση τὴν τελευταία μέρα — εἶναι ἡ μόνη γυναίκα σύμβουλος τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου καθὼς καὶ τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου Ἐξαγωγῶν — εἶπε ὅτι ἡ γυναικεῖα μάχη ἔχει κερδηθεῖ στὴν χώρα τῆς ΕΟΚ, ὅχι μόνο ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ἀλλαγὴ. Ἡ ἐκβιομηχάνιση ποὺ ἔστειλε τὴν γυναῖκα στὴν βιομηχανία, ἢ μόρφωση, ἢ παράταση τῆς νεότητος τῆς γυναίκας, ποὺ στὰ 45 χρόνια τῆς ἐπιστρέφει στὴν ἐνεργὸ ζωὴ, ἔχουν ἀλλάξει τὴν εἰκόνα. Οἱ Ἑλληνίδες βιοτέχνες καὶ βιομήχανοι δώσανε τὴν ἐξετάσεις τους ἀπὸ τὸ 1962, χρόνο ποὺ ἡ Ἑλλάδα συνδέθηκε με τὴν ΕΟΚ, κι' ἐπέτυχαν πράγματι νὰ κινῶν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν προϊόντων τῆς χώρας πρὸς τὴν ΕΟΚ. Δὲν βλέπουν δὲ νὰ ὑπάρχει καμία διάκριση ἀνάμεσα σὲ γυναῖκες καὶ ἄντρες ἐπιχειρηματίες στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα, διότι οἱ ἐπιχειρηματίες κρίνονται ἀπὸ τὴ συνέπεια, τὴ σωστὴ παρουσίαση καὶ ποιότητα τῶν προϊόντων τους καὶ τὴ συναγωνιστικότητά τους.